

Ми передбачаємо, що реалізація основних положень концептуальних основ дозволить не тільки засвоїти знання й уміння, а й сприятиме розвитку професійних якостей майбутнього фахівця в курсі освітнього дизайну, що забезпечить формування його професійної позиції, розвиток творчого потенціалу.

Процесуально методична підготовка сучасного спеціаліста є складним динамічним процесом, який реалізується за такою моделлю:

- 1) базова психолого-педагогічна, художня та професійна підготовка студентів;
- 2) нормативні курси;
- 3) елективні курси;
- 4) педагогічна практика;
- 5) самостійна робота студентів.

Створена модель підготовки сучасного фахівця з освітнього дизайну дозволяє розробляти зміст нормативних та елективних курсів, удосконалювати проведення педагогічної практики, активізувати самостійну роботу студентів.

Відповідно до цього постала необхідність з'ясувати аспекти теоретичної підготовки з методики викладання фахової дисципліни, що потребують удосконалення, обґрунтовано мету, завдання і зміст курсів за вибором, які доповнюють інваріантну частину підготовки фахівців до роботи в школі.

Майбутні вчителі образотворчого мистецтва мають усвідомлювати, що зміст шкільного курсу розроблено з відбором найціннішої щодо освіти і виховання учнів наукової інформації. Підготовка студентів до її якісного викладання потребує умінь зацікавлювати учнів змістом предмету. Досягається це створенням та впровадженням елективного спецкурсу «Художньо-естетичне ставлення молодших школярів до довкілля: педагогічні засади формування» та спецпрактикуму.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. К.: Вересень, 1996. – 128 с.
2. Кузьміна Н.В. Очерки психологии труда учителя. : Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1967.
3. Мороз О.Г. Профессиональная адаптация молодого учителя. К.: Изд-во НПУ им. М.П.Драгоманова, 1998.
4. Сластенин В.А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. – М.: Просвещение, 1976. - 160 с.
5. Щербаков А.И. Психологические основы формирования личности современного учителя в системе высшего педагогического образования. – М.: Просвещение, 1967.

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ

УДК 378.016:78(043.3)

Гусейнова Л.В.

У статті розглядаються питання відображення міжкультурного діалогу у процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музики у педагогічному ВНЗ. Готовність студентів до міжкультурного діалогу розглядається як спосіб соціокультурного становлен-

ня особистості та буття особливої сфери суспільства, що виконує завдання збереження соціокультурної спадщини, адаптації та регуляції процесів особистісного становлення та розвитку майбутнього вчителя музики.

Ключові слова: міжкультурний діалог, навчальна діяльність, професійні здібності, професійна індивідуальність.

В статье рассматриваются вопросы отражения межкультурного диалога в процессе подготовки будущего учителя музыки в педагогическом вузе. Готовность студентов к межкультурному диалогу рассматривается как способ социокультурного воспроизводства личности и бытия особой сферы общества, выполняющей задачи сохранения социокультурного наследия, адаптации и регулирования процессов личностного становления и развития будущего учителя музыки.

Ключевые слова: межкультурный диалог, учебная деятельность, профессиональная способность, профессиональная индивидуальность.

The article focuses on the problems of teaching staff training, the basis of which makes the principles of humanistic education and upbringing. One of the chief tasks is to create educational environment. There showed the deep understanding of the culture of teachers' artistic pedagogical activity, it is proved that its formation is fully realized in artistic pedagogical preparation, which is directed to the formation of vocational thinking in multicultural educational area. The result of the environment must be teacher and pupil's interaction.

Key words: the intercultural dialog, the scientific activity, the professional ability, the professional individuality.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку українського суспільства, зокрема системи вищої педагогічної освіти, стає входження України до європейського освітнього простору. Конституція України, закони України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Національна доктрина розвитку освіти, Державна програма “Вчитель”, розробка національного курикулуму засвідчують здатність держави трансформувати освітній простір до вимог і стандартів Болонської декларації та зумовлюють об’єктивні орієнтири стратегії розвитку української національної освіти. Це орієнтує освітній процес на гуманістичні цінності, розкриття творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, зумовлює приведення системи підготовки майбутніх фахівців у відповідність до міжнародних освітніх стандартів та детермінує необхідність удосконалення діяльності вищих педагогічних навчальних закладів щодо фахової підготовки майбутніх учителів.

Підготовка майбутніх учителів музики до міжкультурного діалогу пов’язана з їх адаптацією до нових соціокультурних реалій, які передбачають необхідність пошуку такого змісту, форм, принципів фахової підготовки, за допомогою яких можна протистояти зростаючій конфліктності, соціальній напруженості сучасного суспільства, створити умови для формування готовності студентів до

міжкультурного діалогу. Труднощі, що виникають під час взаємодії і спілкування в освітньому середовищі вузу з багатонаціональним складом, підтверджують необхідність спеціальної роботи з накопичення досвіду взаємодії і поведінки особистості в умовах полікультурного суспільства. Досвід роботи в даному напрямі показує, що разом з пошуком способів пізнавальної діяльності необхідно здійснювати зміну способів комунікативної діяльності особистості з урахуванням сформованості готовності студентів до міжкультурного діалогу.

В Україні одним з перших до розгляду феномена «міжкультурного діалогу» у контексті толерантності, зокрема, міжетнічної, звернувся Інститут етнічних, регіональних та діаспорознавчих студій, провівши за підтримки ЮНЕСКО у 2001 році міжнародну конференцію «Міжрегіональний діалог в Європі: 2001 рік і на перспективу», у рамках якої дискутувалися питання міжкультурної взаємодії.

Осягаючи концептуальне наповнення змісту поняття *«міжкультурний діалог»* як у теоретичному контексті, так і у реаліях практик полікультурних, поліетнічних регіонів України, ми маємо рахуватися з багатогранною наповненістю й різновекторною дією силового поля феноменів, які узагальнюються під ключовими термінами, що окреслюють складові якісні характеристики учасників цього діалогу: етнічні, культурні, релігійні, лінгвістичні тощо - маркери тих, хто безпосередньо чи опосередковано бере участь у діалозі. У процесі дослідження й реалізації міжкультурного діалогу варто враховувати багатоаспектність того чи іншого маркера. Скажімо, етнічна чи культурна звичаєвість, традиції, обряди, нюанси віри, різноголосся мовлення; зрештою, ментальність, обумовлена саме цією багатоаспектністю. Важливими, й, безумовно, необхідними умовами, за яких може зреалізуватися міжкультурний діалог, є свобода й можливість висловити свою думку, а також бажання й здатність слухати один одного у цьому діалозі. Останні зауваження набирають надзвичайної ваги, коли мова йде про конструювання діалогу й наповнення його конкретним змістом.

Людська здатність до діалогу є найбільш незаперечною. Здатність спілкуватися у часі і просторі дуже розповсюдилась у нові часи завдяки винаходу писемності, друку, електронного зв'язку – телеграфу, телефону, радіо – і засобів масової комунікації, а також механізації транспорту. Скорочення того, що географи називають “важкістю відстані”, особливо очевидне у теперішньому столітті, даючи можливість посылати повідомлення на великі відстані з великою швидкістю. Це має багато наслідків і не в останнє – збільшення здатності сучасної держави здійснювати “соціальний контроль” [6, 314-315]. Таким чином, активізація і урізноманітнення форм діалогу актуалізує його дослідження в умовах становлення інформаційного суспільства.

Філософи і соціологи, політологи і культурологи, психологи і педагоги, лінгвісти і журналісти, у тій чи іншій мірі, завжди звертались до проблем людського спілкування. Але всі, хто намагався дослідити природу комунікації, стикалися з певними проблемами, які підкреслювали складність комунікації як соціального явища. Загалом проблеми інформації досить інтенсивно почали вивчатися у другій половині ХХ століття. Їх дослідженням займалися такі всесвітньо відомі вчені, як Н. Винер, К. Шеннон, У. Р. Ешбі, А. І. Берг, А. М. Колмогоров та інші.

Що стосується суто *міжкультурного діалогу*, то він взагалі дуже мало досліджений. Це явище почали вивчати у зв'язку з інтенсифікацією міжнародних

відносин. Для сучасної України це дуже важливе проблемне поле, бо упродовж усієї історії на її території постійно відбувалося міжкультурне (багатонаціональне) спілкування. При цьому міжкультурний діалог починався не з дипломатичних взаємин, а саме з повсякденних форм взаємодії людей (торгівлі, культурних розваг, обміну товарами), а значить з намагань порозумітися і обмінятися інформацією [6]. Це й стало генезою міжкультурного діалогу, взаємовпливів культур.

На сьогодні актуально чітко визначити природу, сутність, зміст і форми міжкультурного діалогу як соціокультурного феномена та розкрити його вплив на фахову підготовку майбутніх учителів музики, що виступає **метою** запропонованої статті.

Як відомо, у суспільстві постійно змінюються соціальні, економічні, політичні відносини. Такі зміни супроводжуються зміною ціннісних орієнтацій та культурних норм, які мають свої особливості у кожний історичний період, у тому числі своєрідну міжкультурну комунікацію, остання як певного роду проблема вимагає в цілому ретельного дослідження.

Говорячи про особливості фахової підготовки майбутніх учителів музики, необхідно підкреслити особливу роль стратегії мистецької освіти України. Упродовж останніх років плідно розробляється гуманітарно-культурна складова сучасної мистецької освіти, зокрема, у працях А.Болгарського, А.Козир, Л.Масол, Г.Меднікової, Г.Падалки, О.Ростовського, О.Хижної, О.Шевнюк, О.Щолокової та інших. Характерною ознакою сучасного періоду розвитку мистецької освіти майбутніх учителів музики є пошук нового змісту і технологій навчання, розгортання експериментальної роботи, спрямованої на впровадження освітніх інновацій, а також культурологічна орієнтація навчально-виховного процесу, що передбачає не лише формування у студентів певної системи знань умінь та навичок, а й розвиток духовної культури в контексті гармонійної взаємодії всіх індивідуальних процесів світосприйняття і становлення освіти як чинника розвитку культури. На думку Г.Падалки, “Духовну культуру доцільно розглядати як систему життєвих сенсів людини, пов’язаних із внутрішнім психічним її життям і спрямовану на реалізацію гуманістичних цінностей в діяльності” [5, 32]. Сучасний рівень науки, орієнтований на цілісний, системно-комплексний розгляд різних аспектів формування і розвитку особистості вимагає від дослідника звернення до осмислення теоретичного досвіду суміжних наук. Так, філософська наука формує новий погляд на освіту як феномен культури, а культуру розглядає як феномен, що існує на принципах зв’язку часів і «діалогу культур» (М.Бахтін, В.Біблер та ін.).

У дослідженнях психологічної науки виявляється залежність психіки людини від стану культурно-історичного простору, розкриваються механізми впливу освіти на особистість, на формування внутрішнього світу людини (Є.Бондаревська, Б.Гершунський, А.Лурія, Н.Менчинська та ін.).

У працях в галузі мистецької педагогіки (А.Альохін, Л.Арчажнікова, Л.Безбородова, Б.Ліхачов, Г.Падалка, О.Ростовський, Л.Савенкова, Б.Юсов та ін.) досліджується широкий спектр підходів до розкриття суті мистецької освіти, естетичного виховання, художньої творчості, творчих здібностей особистості, проблем, пов’язаних з пошуком оптимальних засобів і методів формування естетичної культури людини, шляхів наповнення етично-естетичним змістом цілісного процесу навчання. Фундаментальні положення мистецтвознавства в

галузі народної художньої культури, народного мистецтва, що мають безпосереднє значення в розробці системи етнохудожньої освіти особистості, відображені в працях провідних радянських учених — мистецтвознавців: А.Бакушинського, П.Богатирьова, І.Богуславської, Г.Вагнера, В.Василенко, М.Некрасової.

Звернення до духовно-етичного, екологічного, естетичного, педагогічного потенціалу традиційної художньої культури і народного мистецтва в розвитку особистості відображено у працях Г.Волкова, І.Зязюна, Б.Ліхачова, Д.Ліхачова, Є.Бондаревської.

Проблема *міжкультурного діалогу* не зводиться лише до мовної проблеми. Мова — це носій іншої культури, вона конче потрібна для комунікативного акту, але цього явно недостатньо для адекватного взаєморозуміння. Кожна мова має свою характеристику, яка впливає на характер спілкування, але спілкуючись однією мовою, людина теж вступає в певний комунікативний акт, який буде відповідати ще багатьом особливостям людської культури. Наприклад, розмовляючи однією мовою, люди можуть представляти різні регіони країни, а мова — відображати різні регіональні особливості, які об'єднані спільною культурою. Як відомо, людські відносини (спілкування, співіснування) — це пристосування одних ціннісних орієнтацій і норм поведінки до інших. Таким чином можна сказати, що *міжкультурний діалог* — це взаємодія культур двох індивідів (індивіда і групи, групи і групи), в результаті якої відбувається пристосування одних ціннісних орієнтацій та норм поведінки до інших, їх взаємовпливи, поглинання чи витіснення і заміна одних іншими.

Життєдіяльність і відносини людей визначаються тією чи іншою культурою (цінностями і нормами), які регулюють широкі спектри людської ментальності та поведінки і впливають на характер сприймання, оцінки і міжособистісних відносин. Освіта і виховання, історична пам'ять, традиції і звичаї, правила, продиктовані суспільством, мова спілкування — все це виробляє систему орієнтацій, яка допомагає кожному індивіду сприймати різні життєві ситуації і адекватно реагувати на них. Вже виходячи з цього, можна стверджувати, що в жодному суспільстві не може існувати гомогенної культури, як і не може існувати гомогенної структури суспільства. У цьому і полягає складність феномену *міжкультурного діалогу*.

Як відомо, існують групові відхилення від загальноприйнятих у тій чи іншій культурі стандартів мислення і поведінки. Якщо вони варіюються в “дозволеніх” межах культури, то вони “зживаються” з даною культурою і створюють єдине ціле, але їх розділяють на певні субкультури (наприклад, молодіжну). Такі субкультури діють в межах однієї культури, бо вони мають спільну основу, тобто спільні цінності, норми і зразки поведінки, які вказують на їх належність до певної культури. Така основа виникає з певного соціокультурного досвіду, який визначає, що в даній конкретній ситуації вважається необхідним, нормальним, розумним і прийнятним. У такому випадку відхилення, що виходять за дозволені межі, відхиляються в межах цієї культури.

Будь-яка людина бачить і сприймає світ в певних культурних межах. Ці культурні межі (цінності, норми), як правило, не усвідомлюються індивідом, бо вони настільки йому властиві, що складають частину його особистості. Усвідомлення норм власної культури можливе лише за умов, коли відбуваються контакти з людьми, які у своїй поведінці керуються іншими культурними нормами та

цінностями (наприклад спілкування людей різних поколінь, національностей чи етнічних груп). Звичайно, люди, відвідуючи інші країни, збагачують свій культурний кругозір, пізнають іншу культуру, але це не завжди комфортно. Спілкування з іншою культурою може викликати дискомфорт і призводити до певних міжкультурних конфліктів, досить часто до таких, які важко пояснити. Механізми поведінки і оцінок, які “працювали” до того часу, поки спілкування відбувалося в рамках однієї культури, починають ламатися, спілкування ускладнюється. Це викликає невпевненість, втрату внутрішньої стабільності, невірні інтерпретації поведінки індивідів, які не розуміють один одного.

Подібна поведінка викликана тим, що людина, спілкуючись в межах однієї культури, не усвідомлює особливостей своєї поведінки, обумовленої її культурним контекстом, а стикаючись з іншою культурою ці підсвідомі моделі сприймання, емоційні реакції, мислення, поведінка і оцінка стають все більш очевидними, такими, що підлягають осмисленню, урахуванню і корекції стосовно партнера з комунікації. Поведінка людей, які належать до інших культур, зовсім не є чимось непередбаченим, вона піддається прогнозуванню, але вона і вимагає певного дослідження.

Міжкультурний діалог за своєю природою - явище спілкування окремих культурних груп (їх представників), тож і потрібно її розглядати на рівні груп (малих та великих), чи, скажімо, на рівні індивідів, як представників груп з різними культурами. Це дасть більш адекватні можливості для всебічного розгляду процесу міжкультурного діалогу.

Як бачимо, культура етносу не лише забезпечує його інтеграцію і стабільність як системи, вона виконує ще і етнідиференційну функцію, яка полягає у виявленні “своїх” та “чужих”. Кожний етнос сприймає існування інших етносів як зовнішнє явище і відрізняє його і за характером життєдіяльності, і за несхожістю культур. Відношення до нього може викликатися як зацікавленість, так і несприйнятливість. За таких обставин можуть відбуватися процеси взаємного сприйняття (акультурація) всіх або якихось елементів культури, чи процеси одностороннього проникнення певних елементів в іншу культуру (декультурація) без втрати роздільності спільності. У таких випадках “своя” культура втрачається не повністю. Тут формуються елементи *міжетнічної культури*, на основі якої відбувається діалог різних етнічних груп. До елементів такої культури у першу чергу відносяться мова міжетнічного спілкування, як основного елемента міжкультурної комунікації. Як свідчить практика, така культура не виділяється зрілістю, яка б могла забезпечити інтенсивну взаємодію і злагоду різних елементів. Подібні диференційовані характеристики культури досить часто служать приводом для ворожнечі та насилля. Нерідко на цій підставі виникають непорозуміння та конфлікти. Крайнім тут може стати *етноцид* – знищення домінуючою групою культурних традицій іншої етнічної групи.

Приймаючи до уваги висловлене вище, потрібно зважити на те, що суб'єктом міжкультурного діалогу виступає сама людина. Саме люди вступають у безпосередній контакт один з одним, які вже є носіями певної культури (в широкому та вузькому розумінні цього слова). Кожна людина (добровільно чи ні) входить до складу тієї чи іншої суспільної групи, яка також у свою чергу володіє певною культурою, яка впливає на її поведінку. Поведінка людини визначається системою суспільних відносин і культурою, в якій вона включена, але *поведінка* – це реакція

індивіда на внутрішні або зовнішні подразники. Таким чином, кожний індивід водночас відчуває *два подразнення*: своє внутрішнє та зовнішнє. Саме внутрішнє і створює його сприйняття чи не сприйняття іншої культури (індивіда). Звідси кожний учасник міжкультурної комунікації володіє *своєю власною системою правил*, але ці правила обумовлені його соціокультурною належністю, до якої потрібно віднести не тільки національну (етнічну) культуру, але і культуру всіх груп, у які включений той чи інший індивід, його освіту, виховання, професію, сімейний стан, самосвідомість, рівень суспільної свідомості тощо. Сюди ж потрібно віднести його матеріальну і духовну культуру, соціальну роль та статус. Не можна не враховувати і “*стимул*” засвоєння певної культури. Людина пристосовується (адаптується) заради чогось (когось), орієнтуючись на збереження певної своєї свободи, самозбереження, чи отримання користі. Це також регулює взаємовідносини людей у міжетнічному спілкуванні (викликає злагоду чи невдоволення).

Отже, можна сказати, що *міжкультурний діалог* – це фундаментальний стан сучасного суспільства, в якому складна структура соціального і культурного простору з його численними секторами, що пов’язані між собою функціонально і за детерміністичними зразками, втілена у символічних формах і образах, які здатна сприймати і розуміти масова, корпоративна й індивідуальна свідомість різних національних спільнот та етнічних груп. Саме це і створює такі образи соціального світу, які водночас є і змістом, і об’єктом взаємодії соціальних суб’єктів комунікації.

Активність і характер міжкультурного діалогу також пов’язаний з природними (кліматичними, екологічними) умовами, економічними, політичними і культурними, а також міграційними процесами. В міру просування до культурного укладу посилюються соціальні зв’язки (просторові, економічні і, на кінець, моральні) і суспільство досягає оптимальної “*загальної кооперації*” і “*згоди*”; в дію вступає формула “*суспільство як взаємодія*”.

Економічний, політичний і культурний уклади в сукупності утворюють “*організацію контролю*” за допомогою економічних законів, прав, звичаїв, одним словом – “*згоду*” [6, 46-47]. Таким чином, “*загальна кооперація*” і “*згода*” створюють взаємодію у суспільстві, тобто певний *міжкультурний діалог*, а *міграційні процеси* – колективну поведінку, яка є “*екологічним*” станом суспільства. “*Екологічний*” стан суспільства саме є показником *міжкультурного діалогу*.

На *міжкультурний діалог* впливає і рівень розвитку культури в цілому: *матеріальної, політичної, економічної, науково-технічної* тощо. Згадаймо спілкування людей в доіндустріальному (традиційному), індустріальному та постіндустріальному суспільстві. Як бачимо, в індустріальному суспільстві людство ставило зовсім інші вимоги до життя, ніж, скажімо, в доіндустріальному, а сьогодні з’являються ще інші. Розглянемо основні тенденції міжкультурного діалогу у фаховій підготовці майбутніх учителів музики.

По-перше, розвиток суспільства змінює його культуру, яка є способом адаптації людини до дійсності, відображає реакцію на технологічні, економічні, політичні зміни у суспільстві і у той же час культурні зміни в ціннісній ієрархії впливають на всі сфери суспільства.

По-друге, з’являються нові культурні установки, які відповідають певному рівню цивілізації (наприклад, індустріальному). Цей культурний етос (сукупність стабільних рис характеру, звичаїв тощо) формує поведінку майбутніх учителів

По-третє, в кожний цивілізаційний період створюються свої переконання і вірування (спосіб життя, праця, прагнення успіху, престиж, накопичення багатства тощо). Це створює і певні символи, які не можуть не впливати на *міжкультурний діалог*. Наприклад, зараз складовими елементами міжкультурного діалогу стали телефон (у тому числі і мобільний), система зв'язку "Інтернет" тощо. Така система зв'язку прискорює міжкультурний обмін і стає тим чинником, який поєднує людей, тобто утворює певну соціальну "*міжкультурну злагоду*" (наприклад, за допомогою Інтернету знайомляться і, навіть одружуються). За допомогою сучасної системи зв'язку, людство більше дізнається про життя та культуру інших спільнот, що, звичайно, не може не сприяти розумінню і сприйняттю "*чужої*" культури, вона стає ніби "*ближчою*" внаслідок певної "підготовленості" до її сприйняття.

По-четверте, розвиток суспільства та його культури залежить від політики держави. За часів радянської влади значний вплив на розвиток культури мали комуністична ідеологія і звуження можливостей міжкультурного діалогу (спілкування з іншими національностями як на своїй території так і за кордоном).

Вироблення певної ідеології сприяло розвитку "*оцінного зміщення*" індивіда у сприйнятті "*чужих*" культур (радянських і буржуазних).

По-п'яте, географічне оточення і міжнародний взаємозв'язок держави з іншими державами сприяє (або ні) міжкультурним стосункам (діалогу).

Як бачимо, зв'язки між економікою, політикою та іншими соціальними сферами, з одного боку, і культурою — з іншого, мають дуже складний, взаємодоповнюючий зв'язок. Кожна із систем — економічна, політична, культурна — потребує підтримки одна одної, інакше будь-яка з них не зможе ефективно функціонувати, а це вплине, знову ж таки, на *міжкультурний діалог*. Наприклад, політична система та її режим без підтримки інститутів культури змушені будуть використовувати силу для підпорядкування громадян і тим самим втрачати рейтинг легітимності, бо тільки ціннісні уявлення, система норм обумовлюють правомірність влади в очах населення, виправдовують її необхідність.

Крім забезпечення легітимності політичних інститутів, культура тісно пов'язана з поняттям стабільності у суспільстві та його розвитком. Вона сприяє розвитку демократії, а значить, вільному міжкультурному спілкуванню. У зв'язку з цим подальші більш детальні дослідження окремих аспектів проблематики міжкультурної комунікації повинні мати прикладне спрямування.

Отже, приймаючи до уваги висловлене вище, можна сказати, що *міжкультурний діалог* — це не лише передача інформації, це не лише боротьба думок, поглядів, уявлень, логік, тлумачень, розумінь тощо, це не лише емоційне сприйняття іншої „чужої” культури, — це рівень культури суспільства, від якого залежать проблеми соціальних зв'язків і відносин різних соціальних суб'єктів — окремих особистостей, малих і великих соціальних груп — класових, національних, етнічних, демографічних тощо. *Міжкультурний діалог* сьогодні — це трансляція культурних цінностей через безпосереднє спілкування людей, через механізми "опредметнення" і "розпредметнення" — від людини до людини, від покоління до покоління і між представниками різних культур.

Подальшого дослідження *потребують*: теоретичне обґрунтування процесу формування художньої картини світу майбутніх учителів музики в системі фахової підготовки; наукове і навчально-методичне забезпечення кредитно-мо-

дульної системи організації навчально-виховного процесу у педагогічних ВНЗ; маркетингові дослідження ринків освітніх послуг і праці для прогнозування напрямів формування готовності студентів до міжкультурного діалогу.

Література

1. Андрущенко В. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу // Вища освіта України. — № 1(11) — 2004. — С. 5.
2. Большой толковый социологический словарь / Ред. Дэвид Джери, Джулия Джерри. — М.: ВЕЧЕ АСТ, 1999. — С. 24.
3. Державна національна програма “Освіта” /Україна ХХІ століття/. — Освіта, № 44-46-грудень, 1993. — 33 с.
4. В.Б.Євтух. Етнічність : глосарій. — К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. — 170 с.
5. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). — К.: Освіта України, 2008. — 274 с.
6. Україна: утвердження незалежної держави: 1991-2001 / Голова ред. ради В. А. Смолій. — К.: Альтернативи, 2001.— 213 с.

КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я І КУЛЬТУРА РУХУ- ЯК ПІДСУМОК ВЗАЄМОДІ ПРИБРОДНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ ЛЮДСЬКОЇ ТІЛЕСНОСТІ

УДК: 613.7+796.07+612.04

ББК: 75.1+88.43

Джуринський П.

У статті вивчено проблему тілесної культури у філософській думці як культуру здоров'я і культуру руху. Проведено історико-логічний аналіз основних напрямів філософської рефлексії з приводу людської тілесності.

Визначено, що фізична культура у гармонійного розвитку людини, сприймається не тільки як культура тілесна, але й як формування культури особистості. Встановлено теоретичний і методологічний ключ до рішення складних проблем діалектики людської тілесності з урахуванням історичного і логічного моментів, намічені шляхи практичної дії в масштабі держави і суспільства стосовно до такої характеристики людського буття, як здоров'я.

Ключові слова: культура здоров'я, культура руху, тілесна культура, фізична культура, філософські знання, фізичні вправи.

КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я И КУЛЬТУРА ДВИЖЕНИЙ КАК ИТОГ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРИРОДНЫХ И СОЦИАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ ТЕЛЕСНОСТИ

Джуринский П.

В статье изучена проблема телесной культуры в философской мысли как культура здоровья и культура движений. Проведен историко-логический анализ основных направлений философской рефлексии в отношении человеческой телесности.